

Päätäjien rooli ilmastoasioissa –

Anu Sepponen

Kuntien rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä

- Kunnilla ja kaupungeilla on merkittävä rooli ilmastonmuutostyössä, sillä monet kuntien ratkaisut vaikuttavat siihen, millaisia päästöjä asukkaiden arjesta syntyy. Kuntien tekemä suunnittelutyö määrittää esimerkiksi yhdyskuntarakennetta ja liikkumistapoja ja infraratkaisut kotitalouksien mahdollisuuksia vaikuttaa lämmityksen päästöihin.
- Kunnat toimivat suunnannäyttäjinä kansallisessa ilmastopolitiikassa, sillä monella kunnalla on tällä hetkellä kunnianhimoisemmat ilmastotavoitteet kuin Suomen valtiolla
- Ilmastotyötä tehdään kunnissa aina paikallisista olosuhteista lähtien. Ilmastotyön painopisteisiin vaikuttavat kunnan koon lisäksi muun muassa kunnan yhdyskunta- ja elinkeinorakenne, kuntaorganisaation rakenne tytäryhtiöineen ja osakkuuksineen, mahdollisuudet kumppanuuksiin sekä poliittinen tahtotila.
- Kunnan kannattaa kytkeä ilmastostrategian toimeenpanon seuranta kunnan muuhun talouden- ja toiminnan seurantaan.

Ilmastoasioiden hallinta vaatii kokonaisuuden hahmottamista

- tähän kykenee vain kunta itse – jokainen omista lähtökohdistaan käsin. Ilmastotyön poikkihallinnollisuus edellyttää koordinaatiota, jossa eri toimijoiden roolit ja vastuut ovat selkeät. Kunnan työntekijät voivat vaikuttaa myös kuntalaisten ilmastotietoisuuteen heitä kohdatessaan.
- Ilmastotyöstä viestimisellä on keskeinen merkitys, sillä läpinäkyvyys kunnan tavoitteissa luo hyväksyttävyyttä.
- Tiedon välittäminen kunnan ilmastotyöstä sekä kuntaorganisaation sisällä että sen ulkopuolelle on tärkeää

Ilmastotiedon hyödyntämisen perusta

- Monitasoinen ja laaja-alainen työ vaatii monipuolista seuranta ja seurantatietoa
- Ilmastotoimenpiteet näkyviin budjetoinnissa ja suunnittelussa
- Ilmastotyön toimeenpanon seurannan kytkeminen kunnan muuhun talouden- ja toiminnan seurantaan
- Johdonmukainen päästöseuranta antaa selkeän tiedon päästökehityksen suunnasta ja ilmastotyön tuloksellisuudesta
- Tietoon perustuva päätöksenteko edellyttää kunnalta riittävästi tietoa erilaisten toimenpiteiden päästövaikutuksista, kustannuksista sekä muista oheisvaikutuksista – vaikuttavuutta tekoihin, mutta epävarmuutta on siedettävä

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on samalla tavalla relevantti kuin muissakin kunnallisissa päätöksissä

6 VAIHETTA Ennakoarvioinnin toteuttamiseen

Miten alkuun

Kerää tietoa:

- Kerää jo suunnitteluvaiheessa tietoa siitä, kuinka paljon päästöjä kunnassa syntyy ja mistä ne tulevat.
- Auttaa tunnistamaan, mitkä ovat tärkeimmät alueet, joilla kunnan tulee keskittyä ja samalla antaa tietoa, miten kunnan päästöt ovat kehittyneet viime vuosina.

Aseta tavoitteet:

- Aseta konkreettiset ja realistiset tavoitteet ilmastovaikutusten vähentämiseksi
- Hyvät tavoitteet ovat usein konkreettisia, jolloin ne ovat mitattavissa. Tästä huolimatta ei kannata unohtaa myöskään tavoitteita, jotka vaikuttavat päästöihin epäsuorasti ja pitkällä aikavälillä.

Miten alkuun

Sitouta sidosryhmät:

- Sitouta ilmastotyönsuunnitteluun kunnan henkilökunta, asukkaat, yritykset, päättäjät jne. Mieti eri osallistumisen tapoja eri ryhmien kohdalla.
- Myös yritysten mukaan saamiseen kannattaa panostaa, sillä yritykset ovat merkityksellisessä asemassa kunnan ilmastotyössä. Sitouttaminen ja osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen voi tapahtua esimerkiksi tiedottamalla, kyselyillä ja järjestämällä keskustelutilaisuuksia.

Kartoita mahdollisuudet:

- Kartoita mahdollisuudet päästöjen vähentämiseksi. Tämä voi sisältää esimerkiksi energiatehokkuuden parantamista, uusiutuvan energian käyttöönottoa ja liikkumisen edistämistä. Toimet voidaan kartoittaa kunnan toimesta, mutta niiden kartoittamisessa käyttää apuna esimerkiksi uusiutuvan energian kuntakatselmuksia, muita energiakatselmuksia tai kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelmia.

Laadi toimenpidesuunnitelma:

- Laadi toimintasuunnitelma, joka sisältää konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Parhaimmillaan ympäristöohjelma tai vastaava toimii kunnan ilmastotyönjohtamisen työkaluna, tekee kunnan ilmastotavoitteet ja toimenpiteet näkyviksi.

Miten alkuun

Seuraa ja raportoi edistymistä:

- Seuraa edistymistä ja raportoi säännöllisesti kunnan asukkaille ja muille sidosryhmille. Avoimuus ja viestintä tavoitteiden etenemisestä nostaa kunnan sidosryhmien luottamusta kunnassa tehtävää ilmastotyötä kohtaan.

Arvioi ja päivitä:

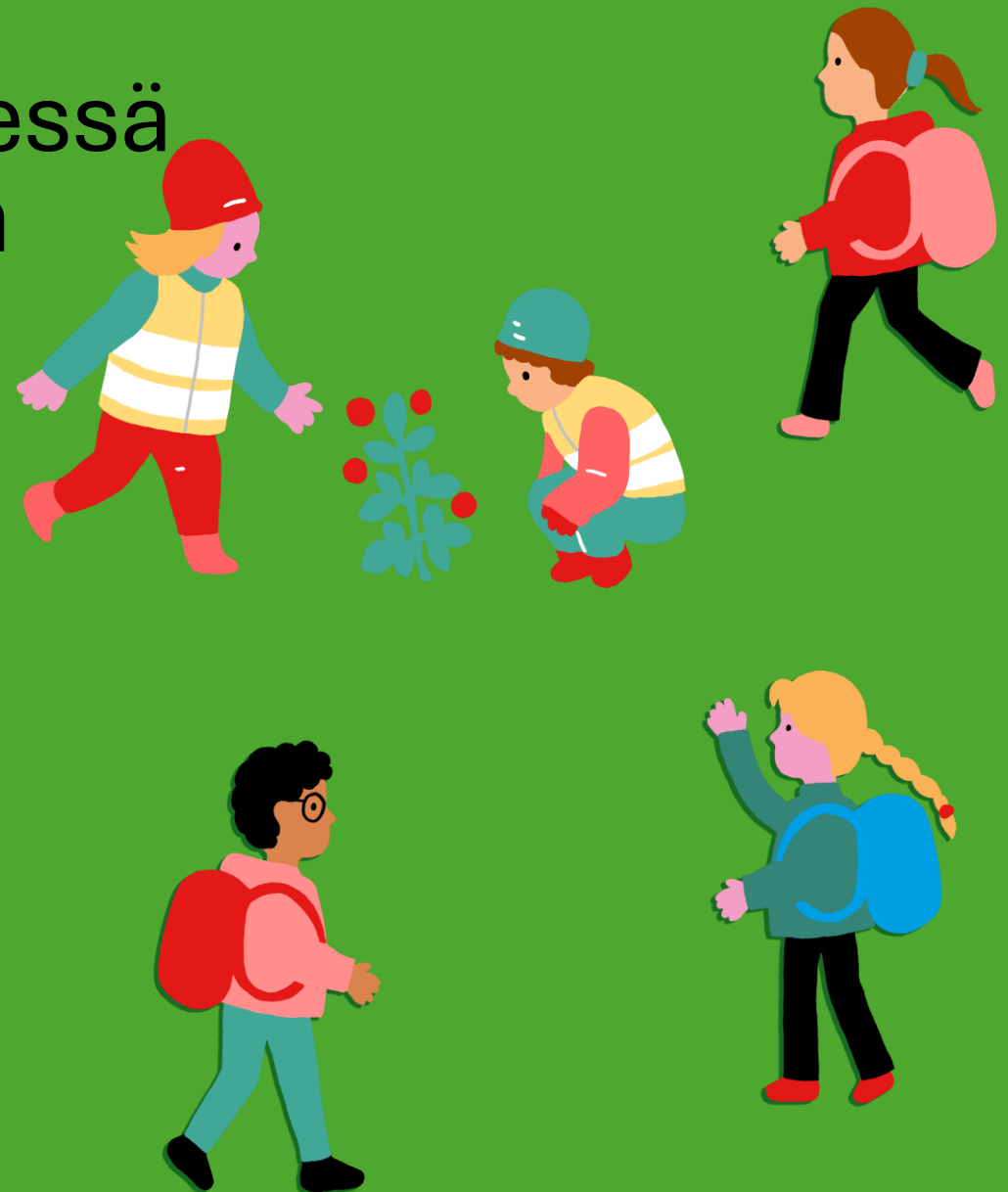
- Arvioi ympäristöohjelmaa tai vastaavaa ja sen toteutusta säännöllisesti ja päivitä tarvittaessa. Ohjelma on dynaaminen dokumentti, jonka tavoitteet muuttuvat ajan myötä, kun uusia mahdollisuuksia ja haasteita ilmenee.

Kunnat ovat avainasemassa ilmastopäästöjen vähentämisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

1. Siirry puhtaaseen energiaan
2. Ota rakennukset ilmasto- ja luontotalkoisiin
3. Nosta kuntametsät kunniaan
4. Kannusta kestäviin liikkumisvalintoihin
5. Vaali vesistöjä
6. Ohjaa materiaalit kiertoon
7. Tee vähemmän – luonto hyötyy enemmän
8. Valitse lajisi viisaasti
9. Suunnittele alueet kestäviksi
10. Valjasta hankinnat ilmasto- ja luontotyöhön
11. Kannusta kiertotalousliiketoimintaan
12. Kasvata kestävyteen
13. Osoita johtajuutta

Ilmasto kunnan päätöksentekoprosessissa...

- Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueen elinvoimaa, sekä järjestää asukkaille palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla
- Kuntien tärkeimpiä tehtäviä ilmastojohtajuudessa on luoda mahdollisuuksia, raivata hallinnollisia esteitä, osallistaa, voimaannuttaa ja innostaa kaikkia toimijoita kestäviin ratkaisuihin. Vahvan ulospäin välittyvän ilmastojohtajuuden lisäksi kuntaorganisaation sisällä tarvitaan pitkäjänteistä ilmastojohtamista.

POHJOIS-SAVON

SISU

